

PRAVICA

Glasiló krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četril leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopis se ne vračaja

Za krščansko demokracijo.

Fašizem je gotovo čisto brezbožna vladavina. On obožuje človeka, Mussolinija, kojega samovolja se smatra kot sveta, kojega beseda velja kot nezmotljiva. Njemu se doprinaša čast, kakor pristojna samo Bogu.

Fašizem je do viška razvit nacionalizem. Njemu je narod, njegovo svetno blagostanje najvišja vrednota, kateri so podrejene vse druge. Vse, kar temu služi, je prav in dovoljeno. Za narod se sme ubijati, moriti, požigati, druge narode tlačiti in podjarmljevati, se sme zanetiti magari svetovna vojska, se smejo delati drugim največje krivice. In kdo odločuje o tem, kaj je v korist narodu? Bog? Morala? Večni božji zakoni? Krščanska vest in zavest človeštva? Ne! Zopet samo človek in sicer en sam človek in klika, ki se zbira okoli njega. In ta klika, do zob oborožena, je zaslužnija svoj lasten, italijanski, narod, udušila njegovo svobodo, odpravila ustavo in razveljavila po svoji ohoči obstoječe zakone. Volja samodržca je edina in vrhovna postava narodu in državi. Človečanstvo ni nič, svobodna volja lastnega naroda ni nič, božje in cerkvene postave niso nič, mednarodni dogovori niso nič, korist in blagor drugih narodov niso nič, ako ne ugajajo enemu človeku in njegovi klikki, ki s krutim nasiljem uveljavlja svoje »zakone«, kakor da so absolutni, božji zakoni. To se pravi preobrniti od Boga postavljeni naravni red, tajiti zakone njegovega stvarstva, izpreobračati od Njega hoteni družabni red: to je, z eno besedo, golo, neprikrito brezboštvo, ateizem, satanizem.

Začuda so se našli v Italiji tudi katoliki, ki so napravili globok poklon pred tem sistemom, padli v prah pred človekom, ki hoče biti Bog, in poveličujejo brezbožno tiranijo paganskega snoparstva. Ni jim niti mar papeža, poglavarja katoliške Cerkve, ki nadomestuje na zemlji Jezusa Kristusa, in nič jih ne vznemirja, če papež toži, da se mu pod fašizmom krati svoboda in ovira njegovo božje poslanstvo. Oni so zaslepljeni od zmage Italije v svetovni vojni, ponavljajo Mussolinijeva imperialistična gesla in odobrujejo, da je oropal družino in Cerkev pravice, da vzgaja krščansko mladino po naukih božjega Izveličarja. Ne boli jih dejstvo, da je fašizem uničil krščansko ljudsko stranko, preganjal toliko duhovnikov in požgal ljudske domove, in očitno jim je čisto prav, da je fašizem v korist

velekapitala in veleposestva pometel s svobodnimi delavskimi organizacijami. Okrožnice papežev o pravični rešitvi socialnega vprašanja, o upravičeni delavski samopomoči, o pošteni družinski plači zanje ne obstojajo. Okuženi po poganskem nacionalizmu, prezirajo besede papežev o potrebi svetovnega miru, o bratstvu narodov, o pravičnosti napram drugim narodom; oni so čisto soglasni s tem, da se v Primorju in Tirolah slovanskemu in nemškemu narodu nasilno brani, da bi poslušal božjo besedo v materinem jeziku. Kako je to mogoče med katoliškim narodom, ki ima svojo »Katoliško akcijo«, da, svojo katoliško univerzo v Milanu?!

Bodimo pravični! Tudi v Franciji imamo zaslepljene katolike, ki se opajajo ob brezbožnih nacionalističnih geslih »Action Française«, tudi v Nemčiji so se mnogi katoličani dali prevrati po imperialistični politiki Bismarcka in Viljema, tudi v Avstriji so bili katoličani, ki so kljub svojemu krščansko-socialnemu programu in v popolnem nasprotju z njim zagovarjali nasilno raznarodovalno politiko nad krščanskimi narodi, in v Madjarski podpirajo danes ravno katoliki, na čelu jim najvišji cerkveni knez, maščevanjaželjno restavracijsko politiko madjarskega šovinizma, monarhizma, veleposestva in velekapitalizma. In če enkrat ti fašistični režimi doživijo svoj neizogibni polom, potem se bodo socialisti maščevali za grehe teh zaslepljenec nad Cerkvijo, nad duhovščino, nad katoliško akcijo in nad vsemi katoličani brez izjeme! Nedolžni bodo trpeli zaradi onih katoličanov, ki z zaprtimi očmi drvi za praporji nekrščanskega fašizma.

Bodi to za nas nauk, da krepimo vrste resničnega, najvišjemu učeniku Cerkve zvestega, nepotvorjenega katoličanstva, krščanskega socializma in demokracije, kakor so jo utemeljili največji filozofi, bogoslovci in sociologi Cerkve. Zavračamo in borimo se proti paganskemu nacionalizmu, imperializmu in kapitalizmu! Branimo nepotvorjena načela krščanstva proti vsakemu oportunističnemu in držimo vsi zvesto skupaj v enem nezdružljivem taboru enotnega krščanskega organizma slovenskega ljudstva! Bodimo eno telo in ena duša vsi, ki smo v slovenski ljudski stranki, kajti Evropi se bližajo resni časi, ki nas morajo najti slejkoprej trdno združene.

Odgovor nasilju in sovraštvu.

1. aprila t. l. ob 3 pop. se je ponovno vršilo pri Štrigovi v Medjimurju krasno zborovanje ondotnih viničarjev, kateri so prihitali iz vseh krajev obsežne štrigovske župnije. Govoril je naš tovariš, obl. poslanec Peter Rozman. K »Strokovni zvezi viničarjev« je samo tukaj pristopilo 40 viničarjev. Ker je še članov približno sto in se bo število še zelo zvišalo, se bo v kratkem vršil občni zbor za ustanovitev skupine Štrigova. Udeležba in uspehi tega zborovanja so dejansko dokazali neustrašenost in zavednost medjimurskih viničarjev, kakor tudi samoprevaro dotičnikov, ki so s silo in na protizakonit način preprečili naše zborovanje dne 19. februarja t. l. Ni dovolj, da imajo pred seboj zrcalo svoje nepremišljenosti samo zgolj iz sovraštva do vpičarja in vsega, kar je njegovega, ampak še danes z vsa silo delujejo na tem, kako preprečiti naš pokret in prihod delavskih voditeljev iz Slovenije v Medjimurje. Dokaze za laži in spodtikanja naši organizaciji imamo pri rokah in s tem torej najboljšo spričevalo, kako strupeno se naše delo sovraži, in če bi se dalo za najvrstoglavnejšimi sredstvi

preprečiti, da se ondotni viničarji ne bi mogli poslužiti zakonitih sredstev za obrambo svojih stanovskih pravic, katere so nam, kakor vsem državljanom, zajamčene v ustavi, to je, da moremo zborovati in se združevati.

Dobro vemo, da kapitalistu, ki je že navajen delavske mase tiščati k tlom, tedaj njegova moč izpodleti, kakor hitro se vsi tisti, ki trpe v njegovem jarmu, sklenejo v eno močno verigo — organizacijo — ter dvignejo svoj glas za svoje ekonomske in socialne pravice. Zato se hoče kapitalistična gospoda otresti vseh vplivov združenega delavstva ter v kali zatreti vsako započeto misel o organizaciji, kakor se je tukaj hotelo. Saj se v resnici da med ljudstvom, ki nima prav nobene organizacije, kar najlepše slepmišiti, ter izvajati šikane, o katerih se veliko govori ravno v Medjimurju. Vsaka palica pa ima dva konca, tako tudi tukaj. Videli smo 19. februarja t. l. stiskanje pesti, videli solze, ki so privrele v oči kot trdno prepričanje, da so oni trije, uklenjeni kot razbojniki, nedolžne žrtve kapitalizma in njegove grde samopomoči nad svobodo trpečega in pošte-

nega delovnega ljudstva. Danes pa, ko so povzročitelji tega javnega škandala blamirani, tudi vidimo, da je volja naroda in gotovih stanov proti nasilju neodjenljiva, in proti vsem intrigam nepremagljiva. Štrigova in njen dogodek nam je postala reklama za naš pokret. Pridobili smo ne samo zanimanje za našo viničarsko strokovno organizacijo, ampak utrdili smo si tudi našo krščansko-socialistično idejo, katero hočemo neustrašeno oznanjevati in katere se danes oklepa z navdušenjem pretežna večina viničarskega proletariata, kot edino rešitev v boju za pravice dela in stanu.

Toda ne samo v Medjimurju, tudi drugod ne manjka nasprotnikov naši »Strokovni zvezi viničarjev«. Njih načrti, kje in kako nam škodovati, so skriti in veliko bolj premišljeni od štrigovskih. To je danes gotovo dejstvo. Zato mora vsak naš zaveden viničar, kakor vsak pokretaš, vedno računati na ovire in biti nanje pripravljen. Čim odločilnejši faktor v človeški družbi postajamo, tem hujše borbe nas čakajo, ki pa niso nič drugega, kot boj za obstoj življenja delovnega ljudstva, kamor spadajo tudi viničarji. To je boj med onimi, ki delajo in trpijo, dvigajo iz zemlje vse bogastvo, zraven pa stradajo, ter med onimi, ki sadove dela prvih posedujejo in uživajo, ne vedo pa za življenje in bedo delavca. Njim je glavna skrb, zasigurati si svojo udobnost in zaradi nje čimvečje stremjenje — za profit.

Delavstvo ima pravico in dolžnost do te borbe, ki mu je bila vsiljena, po božjem in naravnem pravu, ker s svojimi rokami in delom preživlja svoje gospodarje v celoti ali delno in kar ostane tem, to dobi šele delavec za sebe in svojo družino, kar pa danes nikakor ne more zadostovati. Zato je delavstvo brez razlike strok prisiljeno boriti se za neobhodno potrebne pridobitve. Tako i viničarji! Jasno nam iz tega mora biti, da bo pridobil in zmagal le oni, ki se bori, kdor se pa ne bori in le mirno čaka samorešitve, ta bo ostal večni suženj. Ker mora organizacija v današnjih razmerah biti in ker more le ona biti delavstvu najuspešnejše sredstvo v borbi, pojdemo viničarji neustrašeno naprej za našo strokovno organizacijo preko ovir in preko lastne dvomljivosti, s trdnim prepričanjem, da korakamo bližje in bližje svojemu cilju. Na vsak protipritisk od nasprotnika storimo po vzgledu štrigovskih viničarjev, ki so na zadnjem zborovanju neustrašeno odgovorili s silo razganemu sestanku, kar je najboljši odgovor vsakemu, ki nam nasprotuje.

Združene papirnice netijo nov ogeni.

Strokovna organizacija papirniškega delavstva v okrilju Jugoslovanske strokovne zveze je sklenila v imenu delavstva z Združenimi papirnicami po vojni več kolektivnih pogodb, med temi tudi pogodbo z dne 5. maja 1919, ki določa med drugim tudi to, da ima delavstvo pri zunanjih obratih dela prost popoldan in sicer pred Velikonočjo, Božičem, Binkošti in na pustni torek. Ta dogovor se je izvajal do danes in se je delavstvu po ustnem dogovoru vsa leta plačalo za te dni tudi mezdo za dve uri, katere ni storilo.

Ko pa je pred kratkim nastopil v Vevčah svojo službo nov ravnatelj, je zahteval pred letošnjo Velikonočjo, da mora delavstvo delati osem ur, čemur se je pa delavstvo uprlo z ozirom na pogodbo in je delalo le 6 ur. Vsled nastalega spora so se vršila v sredo 12. t. m. pogajanja med obratnimi zaupniki in zastopniki podjetja. Pri tej priliki je izjavil novi g. ravnatelj, da dosedanjih kolektivnih pogodb, ki so bile sklenjene

pod prejšnjim ravnateljem, ne priznava (!) (ali je ravnatelj podjetje, s katerim je delavstvo sklenilo pogodbe, op. ur.) in gen. tajnik dr. Pavlin je izjavil, da odpoveduje s 1. majem t. l. vse obstoječe pogodbe.

Delavski zaupniki so vzeli izjavo dr. Pavlina na znanje in jo sporočili delavstvu.

V nedeljo, dne 15. t. m. se je zbralo vevško delavstvo na svoj shod in je napolnilo do zadnjega kotička dvorano Društvenega doma v Dev. Mar. v Polju.

Na shodu je podal objektivno poročilo o stvari in položaju, ki je nastal za papirniško delavstvo, glavni zaupnik tovariš Pintar. Njegovo poročilo je vzelo delavstvo na znanje.

Nato je dobil besedo tajnik JSZ tov. Gajšek, ki je v temperamentnem govoru spomnil navzoče na boje papirniškega delavstva zadnjih let, ki si je znalo s svojo močno organizacijo pridobivati novih pravic in ščititi stare. Ljuto je ožigosal postopanje Združenih papirnic tako ob raznih prilikah kakor sedaj, ko se podjetje hoče zopet igrati z organiziranimi papirničarji, ki so že dostikrat merili svojo moč s tem podjetjem. Govornik je pozval delavstvo, da ohrani za enkrat mirno kri, delavske zaupnike pa je pozval k delu za predlog nove kolektivne pogodbe. Med govorom tajnika Gajška so padali ostrbi očitki na zastopnike podjetja izmed zborujočih, ki so pokazali na shodu svojo odločnost in bojevitost, ki je lastna papirniškemu delavstvu.

Ko so bili za bodočnost važni sklepi sprejeti, se je delavstvo mirno razšlo.

Političen pregled.

Med pravoslavni velikonočnimi prazniki je politično življenje popolnoma počivalo. Predsednik vlade in posamezni ministri so se razšli. Velikonočne praznike so preživeli pri svojih rodbinah. Notranji minister dr. Anton Korošec je ostal za praznike v Belgradu, ravno tako zastopnik zunanjega ministra Ilija Šumenkovič. — V notranji politiki ni pričakovati nobenih sprememb. Skromne in tihe želje opozicije bodo ostale samo želje. — Pretekli teden je svet razburil atentat na italijanskega kralja, pri čemer je padlo 19 nedolžnih žrtev. Atentat se ni posrečil.

Kje naj išče delavec pravice?

Zgodilo se je, da je podjetnik neupravičeno naložil kazen delavcu preko 400 Din, ker je imel po krivdi podjetnika pri delu nesrečo. To vsoto je podjetnik delavcu od njegove borne plače odtegnil. Revez-delavec se proti tej krivici pritoži pri podjetniku, ki pa krivice noče pravnati. Delavec gre najprej k obrtnemu sodišču, da si poišče pravico. Pri obrtnem sodišču se ga opozori na nevarnost, da se bo s tem, če bo tožil podjetnika, slednjemu zameril in bo odpuščen, vsled česar bo imel še večjo škodo, če ne bo mogel dobiti takoj druge dela. Tudi (se ga opozori) da bo, če mogoče tožbo izgubi, trpel še kolke, ki stanejo za tako tožbo precej. Delavec v strahu za svoj ubogi kruhek, se tožbi odreče, zaškripa z zobmi in odide nazaj na delo k podjetniku, ki mu je storil krivico, da mu ustvarja še naprej dobiček s svojo trudno roko.

Krivica bo ostala nepopravljena. Podjetnik bo postal še bolj poganski in bo krivice še v večji meri izvrševal nad trpinom, ker za delavca pravice ni, če si jo pa poišče in jo najde, rodi ta pravica njemu še večjo krivico.

Zakonodajci, kje ste? Ali vidite tukaj strašno vrzel naše civilne zakonodaje? Če te vrzeli ne zamašite s pravi-

nimi zaščitnimi zakonskimi odredbami, bo delavstvo to družbo, v kateri zastoj išče pravice, — neusmiljeno pohodilo!

Uradni dan OUZD v Mariboru.

V nedeljo dne 15. t. m. se je vršila v Mariboru anketa OUZD, ki jo je sklicalo ravnateljstvo OUZD v Ljubljani. K anketi so bili vabljeni delojemalci in delodajalci.

Predsednik ravnateljstva je v svojem uvodu omenil, da je namen teh anket zblizanje med zavarovanci in upravo, da se tako odstrani vsako nesporazumljenje in na ta način dobi zavarovanje svoj ugled tudi med delavstvom. Le na ta način bo imelo delavstvo koristi od zavarovanja, ako ga bo tudi prav spoznalo. Na tej anketi naj bi se iznesle vse opravičene pritožbe, uprava pa naj bi podala zavarovancem pregled o delovanju in stanju zavoda, kar brezdvomno zanima delojemalce in delodajalce.

Ker se je pri nas zadnji čas mnogo govorilo in pisalo o OUZD v Ljubljani, smo pričakovali, da bo debata na anketi zelo stvarna in da bo za zavarovance prinesla veliko dobrega. Toda motili smo se. Spoznali smo, da vse govorenje in pisanje o razmerah v OUZD ni bilo naperjeno za zboljšanje razmer pri zavarovanju, ampak je bilo jedro tega boja v strankarskem koristolovstvu. Noben delodajalec ni imel kake konkretne pritožbe, socialisti so bili pa kakor običajno samo osebni. Ene in iste osebne slučaje, ki so napram celoti malenkost, so obravnavali vsi govorniki in vsak posebej je izražal upanje, da so podjetniki na njih strani. Nihče izmed njih pa ni niti z besedico omenil krivic, ki se gode delavstvu s tem, ker ga podjetniki ne prijavljajo uradu, ali pa storijo to prepozno in celo še v nižje mezdne razrede kot mu pripada. Nihče ni omenil, kako bi vsi skupaj skušali preprečevati nezgode v podjetjih in vzbujati med delavstvom smisel za higijeno. Vsa ta vprašanja za socialiste ne obstojajo. Zahtevo o delitvi okrožnega urada so pač iznesli vsi, ampak vsi brez utemeljitve.

Iz poteka ankete je bilo jasno razvidno, da je bila vsa skrb socialistov za zboljšanje razmer pri OUZD le demagoško preračunan trik, ki more v podobnem slučaju koristiti edino le kapitalistom, kateri komaj čakajo, kako bi delavstvo pripravili še ob te pravice in ugodnosti, ki jih še ima. Z njimi so delodajalci lahko zadovoljni, ker po takem njihovem delovanju lahko spoznajo, da jim le-ti še dolgo ne bodo nevarni. Vsled tega demagoškega zadržanja socialistov je uprava OUZD odnesla od ankete velik moralen uspeh. Nam, krščanskim socialistom, je pa tudi jasno, da se bodo morali socialisti precej spremeniti in svojo politiko in delovanje usmeriti res v korist delavstva, preden bomo mogli računati na kak skupen nastop. Dokler jih bo pa obvladovala le strankarska zagrizenost in boj proti

»klerikalnemu« delavstvu, pa ne more delavstvo od njih ničesar dobrega pričakovati. Biti »socialist« se še ne pravi biti pravi socialist, ampak šele takrat, kadar zna človek svojo osebno in stran-

karsko korist v dobrobit delavstva tudi nekoliko zapostaviti. Ko se bo pri njih to zgodilo, se bodo tudi podobne ankete drugače vršile in šele od tistih anket bo imelo delavstvo res pravo korist.

Strokovna organizacija.

Mariborsko okrožje

Maribor. Soferska organizacija v Mariboru se zelo dobro razvija. Zadnji sestanek, ki se je vršil v petek 13. t. m., je bil posvečen strok. vprašanju. Predmet sestanka je bila zanimiva razprava o presojanju brzine avtomobila. Sklenilo se je, da se redno vsakih 14 dni vršijo sestanki, kojih predavanja bi bila največ posvečena takim stvarim. Razveseljivo dejstvo je, da so se po zgledu mariborskih tudi celjski tovariši šoferji začeli gibati.

Ribnica na Pohorju. V nedeljo dne 15. aprila se je vršil pri nas strokovni shod kamnoseškega delavstva, na katerem je poročal mariborski tajnik tov. J. Rozman. — Ker so nekateri novi člani izrazili željo, da naj se pojasni ustroj in način naše strokovne organizacije, je tov. tajnik v kratkih besedah orisal program in načela J. S. Z. Da je bilo to nujno potrebno, sledi že iz tega, ker so nekateri elementi hoteli izrabiti nepoučenost delavstva s tem, da so blatili našo organizacijo in tako hoteli delavstvo speljati na napačna pota ter organizacijo že v kali zatreti. Upamo, da se to ne bo nobenemu posrečilo, kajti toliko razsodnosti pa delavstvo že ima, da bo s takimi ljudmi znalo takoj obračunati. — V glavnem je pa sestanek izzvenel kot protest zaradi škandalozne izjave, katero je podjetnik vsilil delavcem, da so jo podpisali ter se morali obvezati, da v teku 14 dni po odpovedi službe zapuste tudi stanovanja itd. Dalje se morajo glasom izjave odpovedati vsem ugodnostim, ki so jih poleg stanovanja uživali. Da je to nesmiselno, sledi že iz tega, ker mora delavec, tudi kar mu raste na njivici, ob izselitvi lepo pustiti podjetniku. Poleg tega pa se morejo take zahteve poroditi le v glavi reakcionarnega kapitalističnega mogotca. Soglasen sklep je bil, da se zahteva od podjetja, naj se uvede zopet sobota kot plačilni dan, ker delavec rabi denar v soboto, da si more v nedeljo najpotrebnejše, kar čez teden rabi, nakupiti. Pripomniti se mora, da so nekateri delavci oddaljeni po 2—3 ure od vasi. Izgovor od strani podjetja, da delavstvo, ako je plača v soboto, vse zapije, ne drži in podjetnik ima par streljajev od plačilnega prostora sam gostilno, kamor tisti delavci, ki ne znajo štediti, ravno tako nesejo svoj težko zaslužen denar, pa najs bo to v delavnik ali nedeljo. Obe vlogi bodo obratni zapupniki izročili v pisarni ter jih tudi primerno utemeljili. — Ker se bo davek na zaslužek znižal, se je sklenilo, da obratni zapupniki ustanovijo podporni fond, v katerega bi se denar nalagal,

in sicer bi se še nadalje tako kot davek ta prispevek odračunaval pri mesečni plači. Ta fond bo za delavstvo velike važnosti, kajti tekom 3—4 let se lahko preosnuje v penzijski fond ter bo s tem eno najbolj perečih delavskih vprašanj — starostno zavarovanje — rešeno. — Po živahnem razgovoru, v katerega so posegli König, Tomazič in drugi tovariši, se je lepo uspeli sestanek zaključiti. Pristopilo je zopet 36 članov. — Tovariši, pogumno naprej! V delu je naša rešitev!

Rudarji

Hudajama. Strokovna skupina rudarjev Hudajama ima v nedeljo dne 22. apr. ob 8 jutraj članski sestanek v društveni dvorani v Laškem. Člani, udeležite se sestanka in povabite še tovariše! — Odbor.

Kovinarji

Jesenice. Pri KID se je zgodil zločin nad delavskimi pravicami, ki ga moramo javno razglasiti in obsoditi. Delavstvo ima po pogodbi zasigurano letno 30 kub. metrov drv po 50 Din ter mesečno 300 kg premoga po ceni 50 Din. Po novem oblastnem davku na premog je družba prevzela ves ta davek na rame delavstva. Drva so se pocenile od veljavnosti pogodbe do danes pri metru za 25 Din, in še več, kar znese pri vsakem upravičencu letno 75 Din. Pri premogu znaša celotna vsota oblastnega davka na upravičenca 26.50 Din, kar bi družba lahko utrpela že z ozirom na to, ker je pri drvah že itak pridobila. Družba pa ni rekla: »Drva bomo dali ceneje, ker jih ceneje dobivamo.« Pri premogu pa je davek zvalila na delavstvo, brez da bi bili obveščeni o tem na pravičen način zakoniti zastopniki delavstva, kar je smatrati za prelomitev tarifne pogodbe. — Sicer je delavstvo to sprejelo z razburjenjem ter zahteva, da se to prepreči. Več o tem bomo še poročali.

Lesni delavci

Ravnik-Planina. V petek 20. t. m. zvečer po končanem delu, se bo vršil v gostilni Franca Faturja v Lazah sestanek delavstva parne žage Ravnik. Sestanek se sklicuje radi preganjanja obratnih zaupnikov in radi skrajno krivičnega postopanja uprave napram delavskim zaupnikom ter organiziranemu delavstvu. Delavstvo bo enotno nastopilo proti reakcionarnemu postopanju gospoda upravnika in je pripravljeno iti do skrajnosti v boj za svoje pravice. Tovariši! Naša parola naj bo: Vsi za enega, eden za vse. Zato naj na sestanku nikogar ne manjka!

Rob pri Turjaku. Parna žaga Auerpergovih dedičev, ki je radi večjega defekta v mesecu marcu ustavila obratovanje, je pričela zopet redno obratovati. Delavstvo je zaposleno v prejšnjem številu. Za podpore za čas brezposelnosti so se delavci obrnili na Borzo dela, od katere pa do danes še niso ničesar prejeli. Zakaj se potem plačuje prispevek za brezposelnost? Delavstvo, ki že pri redni zaposlitvi tesno izhaja s skromnim zaslužkom, mora prevzeti na svoje rame vsa bremena, ki jih povzročajo razni defekti in krize, zdaj v tem, zdaj zopet v onem podjetju. Kapitalist se polasča svojih profitov, izgubo pa naprti sestradanemu delavstvu. Delavstvo se ravno pri tem lahko uči, da brez močne strokovne organizacije ostane vedno v sužnosti kapitalizma.

Tobačni delavci

Občni zbor. Strokovna zveza tobačnih delavcev v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 26. t. m. ob pol 6 zvečer v kleti konsumnega društva na Kongresnem trgu z običajnim dnevnim redom. Vabljeni vsi člani in članice k polnoštevilni udeležbi. — Odbor.

Železničarski vestnik

Likvidacija žel. konzuma. Vsled likvidacije Gospodarske poslovalnice direkcije drž. železnic v Ljubljani ter njenih skladišč v Ljubljani in Mariboru se razprodaja zaloga obeh skladišč od dne 13. aprila 1928 do vključno 15. maja t. l. Razprodaja se vrši kakor v gotovini tako tudi na kredit in sicer na kredit z omejitvijo pri nastavljenih tako, da mora biti zadnji obrok vplačan do 1. oktobra t. l., pri delavcih s pravico do provizije pa največ na dva obroka. Pri nakupu živil je treba imeti od službenega načelnika še pismeno potrdilo, na katerem je naveden najvišji dovoljen kredit. Delavcem s pravico do provizije mora zgoraj omenjeno potrdilo še podpisati en nameščenelec kot porok.

Ordinacije zdravnikov-špecialistov. Pri Centralni ambulanti v Ljubljani, Celovška cesta št. 4, ordinirajo gg. špecialisti po sledečem redu: Dr. Haus Oton za notranje in pljučne bolezni v sobi št. 5—6 vsak ponedeljek od 12. do 14. ure; vsak torek in četrtek pa od 8. do 10. ure. Dr. Kunst Alojzij za rentgenizacijo v sobi št. 19 vsak ponedeljek, sredo in petek od 17. do 18. ure. Dr. Tičar Jožef, šefzdravnik, za fizikalčno zdravljenje v sobi št. 21—22 vsak ponedeljek, sredo in soboto od 8. do 11. ure. Dr. Pintar Ivan za ženske bolezni in porodništvo v sobi št. 22—23 vsak ponedeljek in petek od 8. do pol 10. ure in vsak četrtek od 16.30 do 18. ure. Dr. Blumauer Robert za kirurgijo v sobi št. 22—23 vsako sredo, petek in soboto od 11. do 12.30. ure. Dr. Dereani za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni v sobi 25 do 26 vsako sredo in petek od 11.30 do 21.30. Dr. Breclj Anton za otroške bolezni in posvetovalnica za matere v sobi št. 32—33 vsak torek in četrtek od 9.30

Atom:

Misli krščanskega socialista.

Splošna dolžnost dela.

Morda se bo zdelo komu čudno, kako da obravnavam v delavskem listu »Pravica« splošno dolžnost dela. Saj je ta dolžnost vendar samoposebni umevna za vsakega delavca. Toda če gremo stvari do dna, bomo morali priznati, da je tudi med katoličani zelo močno zastopano naziranje, da človek dela zato, da živi in da bi mu čimprej ne bilo treba več delati. Kot vzor, po katerem morajo hrepeneti, in kateri edini je vreden življenja premnogi, tudi med katoličani smatrajo to, da bi lahko komodno živeli brez dela. Pravtako napačno načelo je ono, ki trdi, da je delo molitev, katero hočejo povsem nadomestiti z delom, vendar ker je kljub tej zmoti, neprimerno večje število taktih, ki bi radi živeli udobno življenje brez dela, zato o tej zmoti morda ob priliki več.

Delati je človeku dolžnost in ta dolžnost veže vsakega, ki more delati. Delo je s trudom zvezana delavnost človeka, ki ima npravn namen proizvajati ali ohraniti za posameznika ali za družbo koristne duhovne ali materijal-

ne dobrine. Dokler more, je dolžan delati sleherni človek, kajti jasno je, da je zato prejel duševne in telesne sile od Boga, da jih uporablja. To ravno jasno potrjuje prilika Gospodova o talentih (Mat. 25, 15), ko je dal gospodar po pravici vreči nepridnega hlapca v skrajno temo zato, ker je svoj talent zakopal. Talenti, ki jih je vsak človek nekaj prejel, so njegove duševne in telesne zmožnosti.

Poleg tega ima človek, dokler živi, tudi razne duševne in telesne potrebe, katerim mora zadostiti. Delo vsakega je dolžnost pravičnosti. Pravici, ki jo ima človek, da dobrine uporablja, odgovarja dolžnost dobrine proizvajati v kolikor mu je to mogoče. Čisto pravilno pravi apostol Pavel: »Kdor noče delati, naj tudi ne je.« (2. Tes. 3, 10.) Ne kdor ne more delati, ampak kdor noče delati, naj tudi ne je. Nesrečnik torej, ki mu je bolezen vzela delovno moč ali brezposelnost brez lastne krivde, zato še nikakor nista zgubila pravice do življenja in do tega, kar je zanj potrebno.

To nas uči že lastna pamet. Toda isto zahteva od nas tudi Bog sam. Ko je dal Gospod na sinajski gori izvoljenemu ljudstvu pisano postavo desetih zapovedi, mu je hotel tudi postaviti delo znova poklicati v spomin. Tretja božja zapoved se namreč v celoti glasi: »Spomni se, da posvečuješ sobotni dan.

Šest dni delaj in opravlja vsa svoja dela, sedmi dan pa je sobota Gospoda tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat.« (2. Mojz. 20, 8—10) Glavni poudarek pri teh besedah stoji na zapovedi posvečevanja sobote, da naj ljudstvo sedmi dan počiva od svojega dela in truda. Istočasno pa zapoveduje tretja božja zapoved tudi delo in prepoveduje vsako lenobo. Besede zapovedi so jasne same po sebi. Izrecno pa to uči tudi rimski katekizem — na katerega so, kakor se zdi, mnogi popolnoma pozabili — kajti on pravi (p. III c. q. XVI) »In ker je za spolnovanje te zapovedi oni del velikega pomena, ki je izrečen z besedami: Šest dni delaj, sedmi dan pa je Gospodov, zato mora župnik ta del pridno razlagati. Iz teh besedi namreč more spoznati, da je treba vernike opominjati, naj ne žive brez dela in v lenobi, ampak naj se spominjajo apostolskega navodila, naj se vsak drži svojega opravila in dela s svojimi rokami, kakor je bilo to od njega zapovedano. (1. Tes. 4, 11) Zapoved dela je tedaj obvezna za vsakega enako, kakor je za vsakega obvezna zapoved posvečevanja sedmega dne. Tej zapovedi ni zadoščeno, ako bi človek spolnoval samo sem ter tja, kedar bi se mu ravno

ljubilo, a pravtako zapoved dela ni izpolnjena, ako bi človek delal le tedaj, kadar bi se mu slučajno ljubilo; ampak dolžnost dela ga veže vedno in za vedno, dokler in v kolikor mu dopuščajo moči.

Sicer pa ta dolžnost sledi tudi iz zapovedi ljubezni do bližnjega. Kdor bi rad delal, pa iz enega ali drugega vzroka ne more, ima nedvomno pravico do deleža na zemeljskih dobrinah, zato imajo tisti, ki morejo delati, dolžnost vsled ljubezni do bližnjega, da proizvajajo več, kakor jim je osebno potrebno. Zapoved ljubezni do bližnjega je obvezna za vse ljudi. Velik del ljudi pa bi iste brez dela sploh ne mogli izvrševati. In vendar zahteva ta zapoved, da jo vsakdo v gotovi meri izvršuje. Predeleč bi nas vodilo, če bi hoteli našteti vse nagibe in zapovedi evangelija, ki nam jasno kličejo v spomin, da je dolžnost dela obvezna za vse ljudi, od početka človeškega rodu, ko je istemu bila naložena dolžnost, naj si zemljo podvrže. Seveda pa iz te splošne dolžnosti dela, ki bi jo morali zlasti danes, ko se ji toliko ljudi želi izmakniti, vedno in vedno ponavljati, sledi tudi povsem pravilno nauk o krivičnosti brezdelnih dohodkov. Prihodnjič o tem kaj več.

Agitirajte za „Pravico“!

do 11. ure. Dr. Verčon Ivan za zobno zdravljenje v Ljubljani v sobi št. 33 do 34 vsak torek, sredo, četrtek, petek in soboto od 8. do 12. ure. Dr. Demšar Jernej za kožne in spolne bolezni, v Prešernovi ulici št. 3 v Ljubljani vsak delavnik od 11.30 do 12. ure in od 14. do 15. ure. V Mariboru pa ordinirajo gg. specialisti in sicer: G. dr. Dernovšek Janko v Orožnovi ulici št. 2 za nosne, ušesne in očne bolezni vsak delavnik od 14. do 16. ure. Dr. Stamol Franc, Kralja Petra trg št. 2 v Mariboru za zobozdravljenje vsak torek, četrtek in soboto od 6. do 10. ure in od 14. do 17. ure. Dr. Matko Ivan, Slovenska ulica 4 v Mariboru za notranje in pljučne bolezni vsak delavnik od 7.30 do 9. ure, od 11. do 12.30, ure in od 14.30 do 16.30. Dr. Benčan Josip, Aleksandrova cesta 6 v Mariboru za ženske bolezni in porodništvo vsak delavnik od 11. do 12. ure in od 14. do 15. ure. Za dr. Hausa naj se pošlje pravočasno »Nakaznico za Centralno ambulanto«, ki je izpolnjena od pristojnega žel. zdravnika, na Centr. ambulanto drž. žel., Celovška cesta 4 ter je čakati na vabilo, ker je možno sprejeti le določeno število bolnikov v ordinacijo. Za rentgenizacijo železca se je treba zglasiti že ob pol 12. uri v Centralni ambulanti soba št. 19. Za zobno zdravljenje mora vsak napraviti vlogo na posebni tiskovini in čaka na vabilo za zdravljenje.

Delavska zveza.

Jesenice. V nedeljo, dne 15. aprila, se je vršil dobro obiskan obč. zbor naše okrajne Delavske zveze. Članstvo je z zanimanjem sledilo poročilom odbora in naših zastopnikov v občini, oblastni skupščini kot tudi dr. Gosarja. Pojasnjevalo se je pomen in veliko potrebo delavske politične organizacije, ki ne sme pri svojih upravičenih zahtevah popuščati. Ako kdo podcenjuje potrebo delavske politične organizacije na krščansko socialističnem programu, ta s svojim dejanjem odobrava zasužnjevanje delavstva potom današnjega reda in naj si bo to iz katerih koli vrst. Delavstvo mora prodreti z vso svojo močjo v javno politično življenje! Zato vsi na delo za izpolnitev naše Delavske zveze.

Krekova mladina.

Iz centrale. Tiskana predavanja smo razposlali. Družine naj jih takoj uporabljajo na sestankih. — Vsem gorenjskim družinam sporočamo, da se vrši letošnji tabor na Sv. Joštu dne 3. junija.

Lesce. Članski sestanek družine se bo vršil v nedeljo 22. aprila ob 10 dopoldne v društvenih prostorih. Poročal bo tov. France Saller. Člani in članice, točno!

Vič. Podružnica priredi v nedeljo 29. aprila točno ob 8 zvečer v Društvenem domu na Glincah prvo delavsko akademijo. Spored: *Pozdrav* (Edi Kocbek). *Molitev* (recitacija). *Himna borcev* (pevski odsek Krekove mladine Vič). *Rudar* (deklamacija). *Trpljenje* (zborna recitacija). *Zene* (scena). *Delo* (zborna recitacija). *Možje* (zborna recitacija). *Kroparji* (pevski odsek). *Anima* (duhovna igra v treh slikah). — Zanimanje za našo prvo akademijo je veliko. Vstopnice se rezervirajo lahko vsak večer v domu od pol 8 do 8.

Davčne knjižice.

V Uradnem listu št. 31 z dne 31. marca 1928 je izšel pravilnik o pobiranju davka na zaslužek ročnih in duševnih delavcev. Ta pravilnik določa k členu 98. davčnega zakona upeljavo davčnih knjižic za vse davkoplačevalce te vrste. Ker smatramo za važno, da je vsak delavec (davkoplačevalec) o tem pravilno poučen, priobčujemo izleček iz omenjenega pravilnika.

Vse osebe, ki so zavezane plačevanju davka od svojega zaslužka, morajo nabaviti pred začetkom koledarskega leta, vsekakor pred vstopom v službo davčno knjižico za uslužbeni davek. Knjižice se dobe pri občinskih oblastvih (županstvih), kjer pa teh ni, pa pri davčnih oblastvih I. stopnje (sreznih poglavar-

stvih) za nabavno ceno brez druge odškodnine. Take davčne knjižice morajo nabaviti tudi tisti uslužbenci, ki zaradi premajhnega zaslužka po točki 6. člena 90. ne plačujejo davka. V knjižico, ki služi za dokaz o plačanem davku, vpiše delodajalec vsa ponavljajoča se izplačila pri vsakokratnem izplačilu, kakor tudi odtegljaj davka ter potrdi njegovo točnost s svojeročnim podpisom. V knjižico se vpisujejo tudi take datjave, ki se ponavljajo od časa do časa. To potrdilo se smatra za redno izstavljeno tudi takrat, kadar postavi namesto delodajalca v knjižico svoj podpis kdo drugi, ki ga zastopa v izplačevanju, ali ki je pooblaščen podpisovati firmo. Vendar pa je tudi v tem primeru odgovoren delodajalec za pravilno vpisovanje podatkov. Ves čas zaposlenosti mora delodajalec hraniti davčno knjižico zaposlene osebe ter jo pokazati na zahtevo kontrolnim organom. Če zaposleni izstopi iz službe, mu mora delodajalec knjižico vrniti. Delodajalec, ki ne vpiše v to knjižico zgoraj navednih podatkov, se kaznuje po zakonu.

Delavstvo naj kontrolira če delodajalec pravilno vpisujejo izplačani dnevni, mesečni ali tedenski zaslužek in če je tudi pravilno odtegnjen davek od vpisanega oziroma dejansko prejetega zaslužka.

Tedenske novice.

Odločno protestiramo. Z novim davčnim zakonom je predpisana tudi knjižica o davku na zaslužek. To knjižico mora nabaviti vsak delodajalec za vse svoje uslužbence. Do tu naj bi bilo vse v redu. Toda ni pa v redu, da vsiljuje finančna uprava knjižice v srbo-hrvatskem jeziku, katerega naši delavci ne razumejo. Davčne zadeve delajo preglatvice celo tedaj, če so napisane določila v slovenskem jeziku, srbohrvaščina bo pa zmedo samo povečala. Sicer je pa davkoplačevalcev na zaslužek v Sloveniji toliko, da imajo že iz tega stališča pravico do knjižic v slovenskem jeziku, brez ozira na to, da je slovenski jezik v naši državi enakopraven srbohrvaščini. Saj ustava tako določa.

Svarilo. Zadnje čase se dogaja, da prihajajo delavci na podlagi napačnega vizuma ali pa na kak drugi način na Luksenburško v nadi, da bodo dobili delo. Ker pa vlada tudi tam velika brezposelnost, so taki zapeljanci takoj po prihodu na cesti in brez vseh sredstev. Vsled tega se svare delavci pred takimi nepremišljenimi koraki in opozarjajo, da morejo upati na Luksenburškem na delo le tisti, ki so dobili vizum na podlagi izjave ene izmed tamkajšnjih firm, da je delo na razpolago, in če potrdi to izjavo notranje ministrstvo v Luksenburgu.

Prispevki za delavske zbornice. Z ozirom na naredbo ministra za socialno politiko z dne 20. decembra 1927, s katero so se združili mezdni razredi pri socialnem zavarovanju od 1—6 v en (I.) razred, je odredil sedanji minister za socialno politiko, da ne plačujejo osebe, ki spadajo v I. mezdni razred, nikakih prispevkov za delavske zbornice. Po prejšnji določbi so bili namreč oproščeni plačevanja tega prispevka le važenji, dočim so pa sedaj tudi pomočniki in druge osebe, če spadajo na podlagi svojih službenih prejemkov v I. mezdni razred (če zasluži na dan do 8 Din).

Neugodne delovne razmere v Nemčiji. Odkar je ukinjeno vidiranje potnih listov med našo kraljevino in Nemčijo, se dogaja, da mnogo naših ljudi potuje v Nemčijo za zaslužkom. V Nemčiji pa je po poročilu našega generalnega konzula v Berlinu nad 1.300.000 brezposelnih domačinov. Zaradi tega inozemci le redkokdaj dobe delo. Naši ljudje, ki ne morejo dobiti dela in so brez sredstev, se potem obračajo na naša zastopstva ter prosijo podpore, ki je pa po navadi ne morejo dobiti, ker imajo naša zastopstva za ta namen le malenkostna sredstva.

Nepričakovana nesreča s šrapnelom. V hercegovinski vasi Lijeju je kmet Pavko Trnovac vozil gnoj na njivo. Na vozu se je peljal tudi njegov vnuk Meho, ki je bil nekoliko utrujen. Naenkrat je nastala strašna detonacija. Gospodar je priskočil, da pogleda, kaj se je zgodilo.

Svojega vnuka je našel dobesedno raztrganega. Preiskava je ugotovila, da je bil v gnoju zakopan šrapnel, ki je radi vročine eksplodiral.

Težka nesreča. Na stavbi meščanske šole v Trbovljah je bilo zaposlenih več delavcev pri vzdigovanju tramov. Oder, na katerem sta stala dva delavca, se je podrl in tram, katerega so delavci vzdigovali, je padel na 17 letnega Franca Šereta ter mu zdrobil prsni koš. Težko ranjenega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškim: 1 kurjaču, 14 hlapcem, 2 vrtnarjem, 1 stavb. ključavničarju, 1 oblikovalcu, 1 puškarju, 2 železostrogarjema, 4 žagarjem, 1 mizarju, 2 sedlarjem in ličarjem, 5 čevljarjem za fino delo, 1 čevljarju za otroške čevlje, 1 čevljarju za galanterijske čevlje, 1 čevljarju za šivanje podplatov na stroj, 3 krojačem za fino veliko delo, 1 mlinarju, 13 vajencem; ženskam: 1 prodajalki manufakturne stroke, 3 tkalkam, 2 likaricama, 2 kmečkima deklama, 2 raznašalkama sadja, 2 služkinjama.

Tovariš prosí pomoči. Dne 31. marca ob 4 popoldne se je članu JSZ tov. Josipu Ržeku v Planini nenadoma vnelo stanovanje. Vzrok požara je bil slaba izdelava štedilnika in dimnika, ki je bil vzdian na tram. Od tu se je razširil požar na celo stanovanje. Sreča, da je delavstvo iz žage takoj prihitelo na pomoč in rešilo otroke, eno posteljo in eno omaro, drugo mu je pa vse uničeno. Zato se obrača na vse, ki bi mu v nesreči hoteli vsaj malo pomagati. Izmed otrok ima najstarejši komaj 7 let. Prispevki naj se pošiljajo na JSZ, Stari trg 2/L, Ljubljana.

Strela. Pretekli petek je na brdu Dragovič v Hercegovini strela ubila dva otroke, ki sta pasla ovce.

Velika nesreča v tovarni. V tovarni oljnatih izdelkov na Selu pri Ljubljani sta delavca Ernest Lagner in Ad. Vovk po nesreči prevrnili kotel z vrelo kalafonijo. Dobila sta hude opekline po rokah in nogah. Prepeljali so ju v bolnišnico.

Nevarno poškodovan. Na Ambroževem trgu v Ljubljani je pri zgradbi adaptacije poslopja mestnega pogrebnege zavoda s stavbnega odra z drugega nadstropja padel 17 letni zidarski vajenec Miha Hromc, doma iz Sneberij. Pri padcu si je zlomil levo nogo in sicer dobi težke poškodbe po telesu. Nezavestnega so odpeljali v bolnišnico.

V tujino za kruhom. V četrtek 12. t. mes. se je iz madjarskih vasi dolnjega dela Slovenske krajine odpeljalo okrog 200 delavcev. Vsem se je bralo na obrazih, da s težkim srcem zapuščajo svoje domove, a prevelika beda, ki zadnji čas vlada v Slovenski krajini, jih je prisilila, da so šli v tujino iskati dela.

Nesreča z bencinom. V petek opoldne se je pripetila v Zagrebu 18 letni služkinji Štefici Majcenovi težka nesreča. Ko je na stanovanju svojega gospodarja v Dalmatinovi ulici segrevala bencin za snaženje obleke, se je bencin vnel in plamen je objel dekletu obleko, tako da se je izpremenila v živo bakljo. Dekle so vso opečeno odvedli v bolnišnico.

Kruh v Zagrebu podražen. Zagrebška pekovska zadruga je cene kruha zvišala, in sicer: polbelemu kruhu za 25 par na 5.25 Din, črnemu kruhu za 50 par na 4.50 Din za kilogram; cena belemu kruhu (5.50 Din) ostane neizpremenjena. Kot vzrok navaja zadruga, da se je moka podražila. — Podjetniki si lahko pomagajo, toda če pridejo delavci za kak povisek, so pa kmalu prevratni element.

Čudna praksa.

Vedno česčeje se ponavljajo slučajji, da se brani uprava OUZD priznavati dojnično članicam porodnicam. On in njegovi zdravniki so se postavili na stališče, da mora mati otroka preživljati izključno sama, da torej ni dovoljena mešana hrana, predpisujejo, kolikokrat mora dobiti mati otroka. Če niso izpolnjeni ti pogoji, ne dobi dojnine. Za Ljubljano je pa še posebno določilo, da ni merodajen navaden zdravnik, ampak mora odločevati zdravnik specialista. Kako duhovito!

Pri vsem tem se nam zdi, da se takтика iz Balkana širi tudi k nam. Kajti v zakonu ni nikjer takih birokratičnih muh. § 45 zakona o zavarovanju delavcev, točka 4/c, določa čisto jasno, ko govori o podporah ob porodu, tudi da imajo pravico do podpore za dojenje one zavarovane žene, ki svoje dete doje. Samo to, nič več. Tukaj ni nikjer govora, koliko mora imeti mati delavka mleka, kolikokrat mora otroka dojiti itd. Se večja nesmiselnost in nevzdržnost stališča uprave OUZD je pa razvidna iz nadaljne prakse.

Da dobi mati delavka pravico do dojnine, predpisuje OUZD ponovni vstop v delo. Mimogrede omenjamo, da ni v zakonu takega določila.

Torej delavka mora iti zopet na delo. Sedaj pa naj bodo gospodje pri upravi OUZD tako prijazni, da nam povedo, kako naj bo dana materi delavki možnost dojenja otrok med delom. Ali naj se mar uvedejo azijske razmere, ko jemljejo matere svoje dojenčke s seboj v rudokopne rove in jih postavljajo v kakšen kot? In če jočejo, jih pa tolažijo z opijem! To postopanje ni le protizakonito, ampak tudi nesocialno. Šteti naj OUZD drugod, ne pa na račun delavskih otrok in mater.

Pričakujemo, da bo napravilo ravnateljstvo enkrat konec takemu samovoljnemu postopanju in poučilo vodstvo uprave, da je OUZD tukaj zaradi delavstva, ne pa nasprotno.

Moč strokovnih organizacij.

»Splošna nemška strokovna zveza« je imela l. 1926. povprečno 3.977.309 članov napram 4.156.451 v letu 1925. Nemška krščanska strokovna zveza je nazadovovala od 578.120 l. 1925. na 531.558 v l. 1926. Vzrok temu je racionalizacija produkcije in vsega gospodarstva in tej sledeče zmanjšanje staleža delavstva. — **Norveška strokovna zveza** šteje 95.000 članov, **Nova Zelandija** z vsemi strokovnimi organizacijami 80.000. Ameriška strokovna zveza je imela 31. avgusta 1927. leta 2.812.407 napram 2.803.966 članov v prejšnjem letu. — V Mednarodni strokovni zvezi (Amsterdam) je združenih okoli 13 milijonov delavcev. — Skupno število v vseh strokovnih organizacijah vseh smeri združenih delavcev na celem svetu se cení na 37 milijonov.

Dopisli.

Tržič. V nedeljo dne 15. t. m. je tukajšnja Vincencijeva konferenca priredila dobrodelno akademijo, na kateri se je zlasti pokazalo, koliko se dobrega in lepega nauči naša deca v tem zavodu, kakor pravimo tržičani na »Skali«. Udeležba je bila polnoštevilna, kar znači, da je še mnogo smisla za dobrodelnost v Tržiču. Dal Bog tudi v bodoče našemu delavskemu Tržiču mnogo takih, ki imajo smisel za dobrodelnost. — Za praznovanje 1. maja se že pripravlja tržiško delavstvo, predvsem pa naša godba, katera se je na veliko soboto pri procesiji prav izborna odrezala v začenju vse tržiške javnosti. Tako se hoče tudi za 1. maj godba naučiti par novih komadov. — Pri zadnji občinski seji 23. marca se je dovolilo najeti posojilo, katero se bo porabilo za popravo mestnega vodovoda v znesku 250.000 Din. Vodovod se bo popravil tako, da se bo od zajemalnika za pilarno pa do rezervarja pri Sv. Jožefu položila še ena cev. Na ta način bo v glavno cev pritekala voda od dveh strani in zadostila tržiškimi potrebami. — Cesta na kolodvor se je začela pretekli teden popravljati. Ob kraju se bo napravil hodnik. To delo bo stalo ca. 150.000 Din, kar se bo krilo iz takozvane kaldermine.

Laško. Na veliko soboto so se v Laškem stegli fantje. Neki Herman je dobil precej prask z nožem. — Na veliko nedeljo se je v Rečici pri Laškem pri streljanju z možnarjem ponesrečil rudar Šipek. Dobil je poškodbe v obraz. — Na veliki ponedeljek pa je v Kuretnem nad Laškem hotel izvršiti samomor z električnim tokom motorni vodja Potekal. Ko je splezal na drog glavnega falskega toka, mu je spodrknilo in je padel 16 m

v globino in si zlomil hrbtenico. Vsi so bili prepeljani v celjsko bolnišnico.

Prevalje. Negotovost zasluška tlači kot mora tukajšnje delavstvo. Strah pred odslovljenjem od dela vpliva na delavstvo, da postaja malodušno, strahopetno, sramotno pohlevno. Iz strahu pred izgubo dela pogosto pristane delavstvo v posameznih obratih pred delodajalcem na raznovrstne sramotne delovne pogoje. To se dogaja iz razloga, ker pri nas zavarovanja napram brezposelnosti ni, zakona, ki bi delavca eksistenčno ščitil, tudi ni, ali se pa izvaja le v toliko, v kolikor s tem delodajalec niso prizadeti. Delodajalci v vedno večjem obsegu izkoriščajo in izigravajo brezpravno delavstvo. — Da je temu tako, je v veliki meri krivo tudi delavstvo samo, ki se ne mara oprijeti obrambne zaščite svoje organizacije, potom katere edino je mogoče, da delavstvo obdrži svoje pridobitve in se z uspehom bori za svoje pravice. Tovariši, lesni delavci pri parni žagi »Korotan« kličemo Vam: tudi Vi si iztrebite strah in malodušnost, ki Vašim brezobzirnim izžemalcem le koristi, Vam pa škodi. Zadnji čas je, da se pogumno oprimate svoje stanovske organizacije. — Zavedni delavci.

Razno.

Atentat na italijanskega kralja. Pretekli teden so otvorili v Milanu vzorčni velesijem. Otvoritve se je udeležil tudi kralj. Ko se je vršil sprevod na sejmišče, je nenadoma eksplodiral pekleni stroj, ki se je nahajal v kandelabru. Ker se je sprevod zakasnil, se je atentat seveda ponesrečil, vendar pa je bilo ubitih 19 ljudi in ranjenih okrog 40. Pričele so se preiskave. Ogromno množico ljudi so kot osumljene zaprli, pravega krivca pa menda še danes nimajo, čeprav je že dober teden po atentatu.

Na severni tečaj je preteklo nedeljo odšel z zrakoplovom »Italija« italijanski general Nobile. Iz Milana je odšel ob 2 po polnoči. Nad Ljubljano je zrakoplov plul okrog 8 zjutraj. Po 30 urni vožnji je Nobile z zrakoplovom pristal v Sedenu

pri Stolpu. Ker je zrakoplov vsled viharjev zelo trpel, ga bodo morali popraviti.

Potres v Bolgariji. Preteklo soboto je bil v Bolgariji velik potres, ki je imel svoje središče v južni Bolgariji. Najtežje je poškodovano mesto Čirpan, kjer se je podrlo nad 30 hiš in so razvaline pokopale mnogo ljudi.

Kje se najmanj pije. V Palestini je oblast prepovedala bare. Pijača se sme točiti le v restavracijah in gostilnah. Palestina pa je tudi sicer dežela, kjer se popije najmanj opojnih pijač. Muslimani ne pijejo, ker jim to prepoveduje vera, judje zato ne, ker so preveč skopi, kristjani pa oboje posnemajo. Amerika in druge države se bore proti alkoholizmu, Palestina pa je tako srečna dežela, da ljudje sami ne pijejo.

Popravljen škoda svetovne vojne. Od 17.616 v vojni porušenih zgradb je dosedaj popravljenih in nanovo postavljenih 13.236, od 7000 porušenih šol 6959. Prometu je predanih od okoli 7000 km razdejanje železniške proge zopet 5228 km in 255.922 km cest in potov. Od 3.324.780 hektarjev uničene plodne zemlje je očiščene 3.306.350 hektarjev. Statistika ne pove, koliko vse to stane. Morajo biti strašanske vsote. Vse gre na rajtvenik bogu — kapitalizmu.

V Romuniji so obresti za vloge še vedno od 8—12%.

Dunajske banke takole obrestujejo vloge: pri dnevni odpovedi 4%, pri enomesečni odpovedi 4½%, pri dva- in trimesečni pa 5%. — Kot vidimo, so pri nas obrestne razmere še zelo neurejene. Obresti so previsoke. Morali bomo iti z obrestno mero čim bolj dol. Čim nižja bo obrestna mera za vloge, tem nižja bo tudi obrestna mera za posojila.

Promet tujcev v Italiji pada. Naša Dalmacija čim dalje bolj napreduje in odzema letovištarje italijanski obali. Italijani sami priznavajo, da smo, kar se tiče tujkega prometa, bolje organizirani.

AKO TI »PRAVICA« UGAJA, POVEJ SVOJIM TOVARIŠEM, ČE TI V NJI KAJ NE UGAJA, POVEJ NAM!

Za žene in dekleta.

Mastni madeži na klobukih. Iz klobukov se dado mastni madeži osnažiti na sledeči način: Zmešajmo v stekleničici pet žlic amonijaka, pet žlic špirta in poldrugo žlico kuhinjske soli in s pomočjo volnene čunčice ali pa gobe brišimo madeže toliko časa s to tekočino, dokler ne izginejo.

Madeži od trave. Madeže od trave lahko izperemo iz vsakega blaga z vodo, kateri smo dodali nekoliko amonijaka. Potem še madež z vodo in z milom operemo. Če ostane še kaka sled po madežu, je treba blago dobro oprati z vrelo vodo ali pa pokaditi z žveplanim dimom in potem z mrzlo vodo oprati. — Ali: Blago z madeži od trave izperemo v vreli vodi brez mila, ker vsled rabe mila ostane navadno še umazan madež. — Ali: Madež od trave osnažimo v vreli vodi brez mila, ker jo osnažimo iz srajc, predpasnikov itd. z močnim gorkim špiritom ali pa z raztopljeno salmijaka. — Tudi iz barvanega blaga se lahko na ta način madeži izperejo. Treba pa se je poprej prepričati, če salmijak barvi ne škoduje. — Iz belega perila se travni madeži odstranijo, če se pomažejo z razredčeno raztopljeno cinove soli; perilo pa je treba potem takoj v vodi oprati. Na en liter vode se vzame pol kavne žlice cinove soli.

Kako se pere kožuovina? Navadno milo kuhaj v vodi, da se raztopi. V raztopino, precejeno skozi prt in napol ohlajeno, pomakaj belo kožuovino in vselej prav rahlo ožmi. Enako pomakaj potem v kapnico ali deževnico. Kožuovino posuši na zraku, potresi z zdrobljenim škrobom, izkrtičaj in z mehkim jermenom izpraši.

Dišave, kakršne se rabijo v kuhinji, tudi poper, moramo vedno držati v zaprtih posodah.

Za kratek čas.

V zmoli. Neki potnik je prišel v oni del Afrike, kamor redkokdaj pride človek iz kulturnih pokrajin. Potnik je nekemu divjaku dal ogledalo. Ta se je ogledoval v njem ter vzkliknil: »Kje pa si dobil sliko mojega očeta?« Potnik je nato molčal ter mu ogledalo dal v spomin, kar je bilo divjaku zelo po volji. Vedno je hodil ogledavat sliko »svojega očeta« ter jo skrbno zapiral pred radovednim pogledom svoje žene. Nekoč pa je pozabil doma ključ in žena je staknila ogledalo. »Aha, to je ona coprnica, za katero lazi,« je vzkliknila, ko se je ogledovala v ogledalu.

Edini preostali. »Tako, vi ste edini preostali od potopljene ladje? Povejte no, kako ste se rešili?« — »I kako, zamudil sem in parnik je brez mene odplul.«

V šoli. Nadzornik je prišel v šolo. Bil je zelo zadovoljen z odgovori učencev. Na zadnje je rekel: »O, ko bi mogel biti še enkrat šolski učenec.« Po kratkem odmoru je vprašal Franceta: »Ali veš, zakaj si to želim?« — France pa je bušnil: »Zato, ker ste že vse pozabili, kar ste znali.«

Napačno razumela. Gričarica je pripovedovala, kako je bilo, ko je pri njih gorelo. — »Moj mož je bil v gornjem nadstropju, ko je pričelo goreti in ni se mogel drugače rešiti, kot po vodovodni cevi.« — »To mora biti vaš mož suh!« je pripomnila ena okoli stoječih.

Saj se da pomagati. Gledališki ravnatelj: »Ne, vaše igre ne morem uporabiti. Je predolga za oder.« — Pisatelj (začetnik): »Nič ne de. Ali se ne da oder podaljšati?«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1358 Din, za 100 lir 299 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

Krema HELGOLIN

vsebuje največ maščobe in daje čevliu največji blask. A. KNIFIC, ŠIŠKA.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Slavko Savinšek:

16

Milica otrok bolesti.

Šesto poglavje.

Milica je prejela pismo, pisano z neznanom ji, krepko možko pisavo. Srce ji je udarilo, čeprav ni vedela zakaj, burno in kri ji je zavalovila v oči. Z drhtečo roko je odtrgala ovoj in je brala:

Velecenjena gospodična!

Rad bi Vam osebno povedal vse to, kar je v tem pismu napisanega, a me opraviči zadržujejo doma. Pa, da govorim odkrito: ne le opraviči, ampak še bolj strah, da ne bi bile besede izgovorene zaman in bi mi Vi, gospodična, v hipnem nerazpoloženju znali reči: ne, ter bi tako uničili moje sanje o sreči. Zato mi oprostite, da se zatekam k Vam s pismom!

Morda se me spominjate, gospodična, od zadnje veselice v oni vasi poleg mesta. Odzdravili ste mi, ko sem odhajal in tako dali upanje in ž njim drznost, pisati Vam danes to pismo.

Dolgo se nisem mogel odločiti h koraku, ki ga danes žvegam. Neznani sem Vam, tuj, samo enkrat ste me videli in me ne poznate pobliže. Ali Vaše oči, gospodična, so mi dale naposled poguma, so mi svetile v moje oklevanje in me bodrile, naj poskusim svojo srečo. V Vaših očeh sem bral odsev Vaše duše, gledal odsev Vašega srca. Ne morem jih pozabiti. In prav tako mi noče iz spomina Vaša lepota, gospodična, Vaša skromnost, mir, ki Vam je ležal v obrazu.

Gospodična, ljubim Vas! Ljubim z vsem žarom svojo dušo! Takoj, ko sem Vas videl, ko sem zagledal Vaše oči, Vaš obraz, se mi je razlilo nekaj neznanega, nekaj topllega v dušo, čemur imena ne vem, česar imenovati ne znam. Nisem mogel odmakniti pogleda od Vas; niti za hip mi ni prišla

druga misel kakor samo misel na Vas. V tem razburjenju, v tem nemiru in prekipevanju čuvstev sem zagrešil netaktnost in povprašal neznanca za Vaš naslov ter ga dobil. Odpustite mi ta moj greh, ki sem ga storil, ker so mi tako zadale Vaše oči, Vaše globoke, prelepe oči, gospodična!

Mnogo sem se boril sam s seboj te dni, gospodična, preden sem se odločil za to pismo. Še zdaj se borim, ko Vam pišem in še vedno dvomim, bom li oddal pisanje na pošto, da pride v Vaše roke, ali ne. A če bo dospelo k Vam, gospodična, če bodo te črke, te trepetajoče vrstice zrlle Vaše oči, o, naj se v tem trenutku zgane v Vašem srcu vse ono, kar Vam je v očeh svetilo ono nedeljo, ko sva se videla prvič! Tisto toplo naj Vašo dušo objame, kar je bilo v Vašem odzdravu, ko sem odhajal! Naj se odzove moji vroči prošnji Vaša ljubezen, Vaše hrepenenje naj odgovori in mi prinese čimprej odgovor: vračam ljubezen!

Pa, saj ne morete tega storiti takoj! Ne poznate me še nič, ne veste, kdo sem in kaj. Gospodična, ne obljubljam Vam raja pri sebi, ne nebes, ne razkošja. Preprosto trgovec sem, osamljen, vedno v prostem času pri knjigah. Študiral sem svoj čas, hotel biti ne vem kaj, pa so me prisilile razmere, da sem moral ostati doma in prevzeti po očetu trgovino tu na Štajerskem. Ne rečem, da mi gre slabo, ali tudi bogastva nimam. Pač pa toliko, da bi mogel dobro preživljati družino. Trideset let sem star, dovolj sem videl sveta, dovolj sreče in nesreče, zrel mož sem. O, že zdavnaj si želim družice, a mi dozdaj še ni pogled kake ženske segel tako globoko v srce, da bi me bil zavezal ali oamnil tako, kakor me je Vaš!

Približno sem Vam pojasnil svoje razmere. Še to: na veselico, sploh v tisti kraj sem bil prišel prvič. Moj znanec se je bil pred leti naselil tam; povabil me je bil že zdavnaj, naj pridem pogledat k njemu. Ker morem iz trgovine samo čez nedeljo, sem se vrnil še tisti večer domov.

O srečni slučaj! Gospodična, ne hotite, da se mi v nesrečo izprevrže! V Vaše roke polagam svojo srečo, svojo usodo. Od Vašega odgovora je zavisna moja prihodnost.

Ne morem zahtevati odločitve takoj, vem. Toda, gospodična, videli ste me, in slutim, da je tudi ostalo nekaj mojega v Vas. Poštenjak sem, smete mi verjeti na besedo. Odgovorite mi samo, Vam li smem pisati še, smem upati, da se najdeva. Samo to mi odgovorite. Če nama je sreča namenjena, bo prinesel drugo čas in najini sreči.

Ah, gospodična, tako težko oddam to pismo! Toliko upanje je v njem, toliko trepetanje, toliko hrepenenje! Ne zavrnite me, poslušajte klic svojega srca in se mu odzovite! Pa tudi za slučaj, da si ne želite bližjega poznanstva z menoj, mi sporočite. Jasnost mi je nad vse! Vendar upam, da ne bo moja vroča prošnja zaman in bo odgovor tak, kakršnega pričakuje iz dna duše Vaš

Mirko Železnik.

Še je držala Milica pismo v rokah, še je strmela v naslov, pripisan na koncu pisma, ali videla ni ničesar več: ne pisma, ne črk v njem, ne tovarišev in tovarišic krog sebe, ne dela pred seboj. Samo dvoje oči je gorelo iz pisma vanjo, dvoje hrepenenih, iskajočih oči, oči onega, ki ji je bil pisal to pismo, ki jo je ljubezni prosil. Kako žive so bile te oči pred njo, kako so šle v dušo, kakor ono nedeljo tam na veselici! Ne tako: še bolj, še vse bolj so gorele vanjo, prosile in božale, krotke in udane, ljubeče in srečo obetajoče.

Da, čakala je Milica, čakala vsak dan od tiste nedelje dalje, da bodo one oči izpregovorile, da bodo zaprosile. Že je minila vrsta dni, pisma ni bilo in Milica je pričela obupavati. Ali zdaj, ko je prišlo, prišlo težko pričakovano, Milica vseno ni mogla doumeti. Ni verjela sami sebi, ni verovala pismu pred seboj, ne besedam, prosečim besedam v njem. Preveč je bilo zanjo te sreče, preveč izpolnjenega hrepenenja, da bi mogla verjeti!